

Reformace a konfirmace

Zkušenosti s konfirmací

Zkušenosti s konfirmací jsou různé. Pohled na tento obřad se mění i s věkem těch, kdo jej reflektují. Nejbolestnějším je dlouhodobý fakt, že pro většinu je koncem návštěvy sboru, a ne jeho zintenzivněním. To bolí v evangelické církvi každého aktivního věřícího. Kdyby tomu tak nebylo, kdyby většina konfirmovaných vstoupila do aktivního života ve sboru, mnohým by asi (tolik) nevadilo, že konfirmace není (přímo) stanovena v Bibli. Viděli by totiž přibývající počet nadšených lidí pro Krista, nebo přinejmenším uvědomělých členů církve, která by se stále rozrůstala do nových sborů... Paradoxní je, že v publikacích, ke kterým jsem dostal, se problém „rozloučení se sborem“ moc neřeší. Celkově vzato je dost publikací, které se snaží konfirmační proces zlepšit.¹ Stálo by za to zeptat se těch, kdo se po konfirmaci, dříve či později, s církevním sborem (ne nutně s vírou) rozloučili, proč se tak rozhodli. Tyto neradostné výsledky posilují přesvědčení některých, že konfirmace je nebiblická a měla by se zrušit. Ale nepřehlédněme fakt, že pro mnohé byla konfirmace důležitým impulzem k životu víry, na některých je to během obřadu i vidět, ba momentem odevzdání se Kristu. V tomto kladném smyslu na ni vzpomínal br. Karol Kaczmarczyk (1935-2014), jeho bratr, pastor Stanislav, senior Ján Velebír z Bardejova. To je důležitý moment. Škoda, že se nesbírají takováto svědectví. Rozstřel svých postřehů zakončím vzpomínkou na jednu myšlenku z kázání Billyho Grahama na evangelizaci Pro Christ 1993 v Essenu. V proudu své řeči se obrátil na posluchače také těmito důraznými slovy: „Byl jsi (kdysi) konfirmován? Pán Bůh na Tě tenkrát volal, rozpomeň se na to a navaž na to.“ Čili on, baptista, kladně ocenil konfirmaci, a ne jen proto (nebo navzdory tomu), že je baptista, ale proto, že konfirmace je také nástrojem, kterým Pán Bůh zve člověka k sobě.

Biblické zdůvodnění pojmu konfirmace: příklady

Pokud jde o biblické zdůvodnění konfirmace, jako Slované jsme znevýhodněni banálním, ale základním způsobem v tom, že v českých, polských a slovenských Bibliích nenajdeme slovo „konfirmace“ a jeho odvozeniny. Už proto se na první pohled zdá, že konfirmace je nebiblická.

– Druhým hendikepem, který nebudu rozebírat, je že kromě konfirmačních učebnic nemáme k dispozici povzbuzující materiály, které by poukázaly na konstruktivní a pozitivní význam konfirmace. V letošním roce jsem na ně narazil spíše náhodou: na luterskou věc G. A. Skalského: *Upomínka na den konfirmace* (1910), a dvě reformované G. A. Molnár: *Budiž věrný* (1936) a Bedřich Jerie: *Veliký den. Slavnost konfirmace* (1933). Byl jsem povzbuzen, obdivuji, jak pěkně a vhodně jsou sestaveny.

Když se však podíváme do latinské Bible (Vulgaty), najdeme v něm hodně míst s pojmem **confirmare**, což znamená „potvrdit“, „utvrdit“, „upevnit“.

Pán Ježíš říká apoštolu Petrovi: L 22, 32: „buď posilou svým bratřím“ (ČEP), „potvrzuj bratři svých“ (KP): „confirma fratres tuos“ („konfirmuj bratry své“©). V 2Te 2,17 stojí: „(Kristus) utvrdiž vás v každém slovu i skutku dobrém“ (KP): ... „confirmet in omnino opere et sermone bono“. V Tt 3,8: „chci, aby tomu neochvějně učil“ (ČEP): volo te de his confirmare.

Najdeme i sloveso **firmare**, které nemá příponu a staví jen na svém kořeni. Má podobný význam. V 3M 26,9 Hospodin prohlašuje: „utvrdím smlouvu svou s vámi“ (KP): „firmabo pactum meum vobiscum“.

¹ Důsledně se k tomu postavila Evangelická luterská církev v Americe (ELCA), která záhy po svém vzniku v r. 1988 dala podnět k přípravě zprávy – vyšla r. 1993 – o stavu procesů vedoucích ke konfirmaci, probíhajících po ní, i o výhledu další cesty, jak pokračovat.

Pomalu docházíme k **české terminologii** a prvotnímu překladu slovesa confirmare, „**utvrdit**“. Když se na toto heslo podíváme do trojdílné konkordance ke Kralické Bibli (1961–1967), najdeme desítky odkazů a seznáme, že v hebrejštině na ně máme čtrnáct ekvivalentů a v řečtině dohromady třicet čtyry. To se promítá i do latiny, máme např. sloveso **statuere** (1M 17,7), **constituere** (1M 17,11), **iurare** (5M 4,31), **suscitere** (Ez 16, 62). Ale v české konkordanci, vezmeme-li to z jejího hlediska, najdeme i pojem „**upevnit**“. V souvislosti s obtížemi dohledat v Bibli podklady ke konfirmaci bych připojil, že druhou určitou nevýhodou je, že nemáme konkordanci k Českému ekumenickému překladu, abychom si uvědomili četnost výskytu pojmu „utvrdit“ či „upevnit“ v Bibli, a že nečteme Kralický překlad a nepoužíváme konkordance, které jsou k němu vytvořeny.

Význam pojmu „utvrzovat“ ve Starém zákoně

Pokud jde o Starý zákon, podíváme se na místa, kde je řeč o utvrzení či potvrzení čili o **zopakování** určité skutečnosti. Ale z hlediska logické návaznosti nemůžeme (vždy) opomenout první událost, kterou se pak potvrzuje. Kralický překlad uvádí „utvrzovat“ i tam, kde se jedná o „ustavení“. Ovšem i takováto slovesa znamenají „pevnou jistotu“, např. kořen „q-v-m“ (1M 17,11.17).

Například s Noem Hospodin uzavře smlouvu. Ale již při tom prvním ustanovení Pán Bůh v deváté kapitole knihy Genesis vícekrát opakuje (9.11.17: „q-v-m“), že s ním a s celým tvorstvem tuto smlouvu uzavírá, „ustavuje“. Proto v Kralickém překladu máme při tom opakování již sloveso „utvrzovat“.

Hospodin také uzavírá smlouvu s Abramem (1M15,18). Toto své rozhodnutí znovu opakuje 17,7: q-v-m): „činím smlouvu věčnou“. Ve verších 19 a 21 oznamuje, že „ustaví“ smlouvu s Izákem. Ale je to pokračování (čili potvrzení) smlouvy s Abrahamem.

Hospodin uzavřel smlouvu s lidem Izraele skrze Mojžíše, když je vyvedl z Egypta, i když v 2M 19,19 není sloveso „uzavřít“ či „ustavit“. Ale smysl této pasáže je jasný. Izraelci měli poslouchat Pána Boha a On jim za to slíbil své požehnání. Svou smlouvu však potvrzuje v 3M 26,9: „svou smlouvu s vámi upevním“ („q-v-m“). Opakování a potvrzení Hospodinovy smlouvy najdeme víc: 5M 4,31; 29,12n. Narážíme na ni i jako na reakci na pozdější odpadání Izraelců od Hospodina, když On je i trestá, částečně zavrhuje, ale pak se k nim znovu přiklání: Ez 16,62 („q-v-m“).

Malé shrnutí

Ve Starém zákoně se utvrzení či potvrzení týká hlavně Hospodinovy smlouvy: s Noem, Abrahamem, Izraelci. Utvrzení (opakování) je výrazem toho, že **Hospodin** to myslí vážně a že **je věrný**. Je také jasné, že člověk je nestálý v těžkostech i v hříších a pokušení, proto potřebuje utvrzení smlouvy. Potvrzení (konfirmace) je v Bibli důležitým pojmem, navazuje na **smlouvu**, která předpokládá **prostředníka** (Noe, Abraham, Mojžíš), ale týká se i celého lidu, i každého jednotlivce. Potvrzení smlouvy se mělo (někdy) odehrávat a oznámit **před tváří celého lidu** (5M 29,9). Smlouva měla často své **znamení**: duha (1M 9,13), obřízka (1M 17,10), krev (2M 24,8). Obsahem smlouvy je **vztah s Bohem, Boží dobrodiní**, zaslíbená země, odpouštění hříchů, společenství s dalšími věrnými, ze strany, ze strany lidu poslušnost, přičemž celý lid je sobě navzájem svědkem, anebo je jím též její prostředník, např. Mojžíš. Mohli bychom hovořit také o ujištění, utvrzení jednotlivce v jistotě života (Ž 40,3) i v pokání (Ž 51,11).

Pojem „utvrzovat/potvrzovat“ v Novém zákoně

Zmíňme nejdříve **neteologický** smysl slova „utvrdit“ z události uzdravení chromého při Krásné bráně v Jeruzalémě: „... v tom se chromému zpevnily klouby (Sk 3,7; v kraličtině

„utvrzeny jsou nohy jeho“); ve Vulgatě je sloveso „consolidare“ (franc. ekum. překlad: „affermir“). Čili Pán Bůh zpevňuje, ze své dobroty, zpevňuje to, co je slabé. Zajímavé je, že apoštolové pak (v. 16) před židovskou radou konstatují, že víra ve jméno Krista vrátila zdraví tomu chromému („confirmare“). A dodejme, že Pán Bůh utvrdil také jeho víru, což dal najevo chválením Boha.

Nový zákon samozřejmě hovoří opakovaně o utvrzování či posilování jednotlivců ve víře. Za prvé **to vychází z Boha**, který je mocen křesťany **ve víře „utvrdit“**, „upevnit“: „Sláva tomu, který má moc upevnit vás ve víře“ („qui potens est vos confirmare iuxta evangelium“; KP: „utvrditi podle evangelia“; Ř 16,25). A Pán Bůh to, i jako svatá Trojice, činí: „Pán vás utvrdí“ – KP (2Te 3,3: confirmabit vos). Dále 2Te 2,17 podle KP: „utvrdiž vás v každém slovu i skutků dobrém“: „confirmet in omnio opere et sermone bono“, a 1Te 3,13: „Aby utvrzena byla srdce vaše ...“: „confirmanda corda vestra“.

Není tedy divu, že **i Boží služebníci postupují podle Božího vzoru** a posilují, povzbuzují, utvrzují křesťany ve víře a v dobrém jednání. Například apoštol Pavel posiloval učedníky ve Frygii a Galatii (Sk 16,25: confirmans omnes discipulos). Můžeme se ptát, jak to dělal. Jistě skrze kázání a vyučování, modlitbu, přímluvnou i společnou, asi skrze vkládání rukou, kdy prosil, aby jim byl dán Duch svatý (soudíme tak ze Sk 19,6), skrze společenství, účast na bohoslužbách a Večeři Páně, i službě potřebným atd.

A **křesťané** se mají také **navzájem** povzbuzovat ve víře, nemá to přicházet jen ze strany kazatele: apoštol chtěl utvrdit věřící v Římě (Ř 1,11: „confirmare“), ale sám chtěl být povzbuzen, potěšen jejich vírou (1,12, „consolare“: potěšit)

Jednou z forem, jak to utvrzení realizovat, je **vyučování**: „Tato slova jsou spolehlivá, a chci, abys tomu všemu neochvějně učil“ (Tt 3,8 podle ČEP; „confirmare“). V kraličtině máme „utvrzoval“. Logicky z toho vyplývá, že jednou z forem utvrzování je učení.

Slib ve Starém zákoně

Je ještě jeden prvek, který je u konfirmace důležitý. Je to slib konfirmandů. Právě tento slib je trnem v oku, anebo bolestným bodem pro všechny, kdo vidí, zpětně či bezprostředně, že jej konfirmandi neberou vážně z důvodu morálního i věkového, a/nebo že je příliš významný sám o sobě a že by nikdo neměl Pánu Bohu nic slibovat, ale zůstat prostě věrný. Mnohým se také zdá, že slib není biblický prvek. Proto chci nyní připomenout, že slib Bohu má v Bibli důležité místo. Jákob slíbil věrnost Hospodinu, jestliže bude s ním (1M 28,20), podobně Jonáš splnil, co slíbil Hospodinu (Jon 2,10). V Žalmech čteme vícekrát o slibech daných Hospodinu a o nutnosti je splnit, např.: „Učiňte slib a splňte jej Hospodinu, svému Bohu! Všichni kolem něho ať mu přinesou poctu tomu, jenž vzbuzuje bázeň“ (Ž 76,12). Dále Ž 22,26; 50,14; 56,13. Formu slibu mělo i hromadné prohlášení Izraelců zmocnivších se země kananejské, že budou sloužit Hospodinu (Joz 24,24).

Co je konfirmace

Je to potvrzení křtu, který proběhl v dětství a nebo i pozdějším věku, neboť člověk je hříšníkem ve víře nestálým, a proto právě i později potřebuje svůj křest a svou víru potvrzovat, konfirmace je vyznání osobní víry stvrzené slibem věrnosti Bohu a konkrétní církvi, prosba o Ducha svatého pro konfirmandy doprovobená vkládáním rukou, završení určitého katechetického procesu, otevření přístupu k Večeři Páně, vyšší stupeň členství v církevním sboru, vyšší stupeň přijetí do sboru, (opětovné) vyslání Božích služebníků do světa. Konfirmace má tedy katechetickou, svátostnou i právní stránku.

Které církve měly a mají konfirmaci? Jednota bratrská, římská katolíci, pravoslavní, valdenští, kataři, husité, anglikáni, reformovaní, presbyteriáni, metodisté (United Methodist Church).

Konfirmace v historickém průřezu

Začneme u katolíků a jejich biřmování, které je naplněním či vyvrcholením křtu. Je to svátost udělení Ducha svatého, která vyzývá biřmovance, aby „bojoval dobrý boj víry“. Přitom jej biskup pomůže olejem: na čelo mu učiní znamení kříže. Dá mu i symbolickou facku jako symbol životních bojů, kterého čekají.

Luther biřmování jako svátost odmítl, ale trval na vyučování, které má následovat po křtu. Také žádal, aby ti, kdo chtějí přistoupit k VP, měli základní vědomosti o křesťanské nauce, a proto byla zavedena takováto zkouška pro děti. Měla se konat jednou v roce. Kalvín podal návrh náhrady biřmování v roce 1536. Děti ve věku od 10 do 15 let měly být učeny křesťanským pravdám. Před sborem pak byly vyzkoušeny a také měly podat svědectví víry. Tato katecheze nebyla napojena na první VP. Nicméně v praxi tomu tak na mnoha místech v reformované církvi bylo.

První konfirmaci realizoval v Hesensku v letech 1538-39 Marcin Bucer (1491-1551). Je ukotvena v Ziegenhainském řádu církevní kázně a Kasselském církevním řádu 1539 a (obnovení křestního slibu, vkládání rukou, prosba o Ducha sv., účast na VP.) Hesenské církevní řády ovlivnily vznik dalších na jiných místech v Německu.

Konfirmace měla v době reformace různé podoby, některé více **katechetickou** ve smyslu přípravy k VP, přičemž pastor dané děti prozkoušel doma. Tato podoba nebyla až do začátku 19. století realizována žádným obřadem a do poloviny 17. století představovala nejběžnější typ luterské konfirmace. Další konfirmace je nazývána **hierarchickou** (Bucer: Ziegenhain, Hesensko) spočívající ve vyznání víry v Krista a slibu poslušnosti církvi, tedy i chodit na bohoslužby apod. **Svátostný typ** konfirmace obsahoval vkládání rukou jako prosbu o Ducha svatého (Bucer: Kassel 1539, Hesensko), ale v příslušných formulacích byla patrná snaha vyhnout se představě, že se tím automaticky předává Duch svatý. **Tradiční typ** spočíval ve vyznání víry dětí, které tak potvrdily křestní smlouvu. Předtím už musely něco umět z katechismu (Liegnitz/Legnica 1535).

V luterské církvi začala být katechetická zkouška spojována s první VP až v 18. stol., např. v pořádku v bohoslužebném pořádku v Liegnitz (Legnica, dnes PR). Nepřehlédněme, že těmto obřadům častokrát předcházela zpovědní rozhovor s farářem.

Konfirmaci vyzdvihl pietismus. Vyučování mělo být pojímáno probuzenecky: vést děti k pokání a obrácení. Nebylo už tak přísné z hlediska předávání vědomostí. Pietismus chápal konfirmaci jako doplnění křtu proběhnuvšího v dětství a také u ní vyzdvihl církevní právní dospělost: konfirmandi byli tak definitivně přijati do církve, jako aktivní členové. Tomu odpovídá jejich osobní vyznání a slib. Proto se o ní hovoří jako o „laické ordinaci“.

S přibývajícím sekularizací v době osvětenství se u konfirmace vytrácel osobní vyznavačský prvek a zdůrazňovaly se psychologické, pedagogické, společenské: předávání hodnot, příprava k dospělosti, ukončení školní docházky, v Německu se stala povinnou, když se stala povinnou školní docházka. Začalo se k ní přistupovat „skupinově“.

Takto chápaná konfirmace byla v 19. století kritizována: že důležitý není obřad, nýbrž vyučování, že se nemá umenšovat význam křtu a podtrhovat osobní vyznání, že slib nemá být hromadný a konfirmace povinná, protože ne každému je dán dar víry v době konfirmační přípravy a slavnosti, ne každé dítě to bere vážně. I věk patnácti let se zdál mnohým velmi nízký (Kierkegaard).

Navrhovalo se obřad zeskrtnit a chápat ho jako zakončení církevního vzdělávání, oddělit ho od prvního přijímání VP a od myšlenky dosažení dospělosti, chápat ho jako uvedení nových sborových pracovníků (laická ordinace) a spojit s udělením hlasovacího práva. Podle některých mělo být toto uvedení samotnou konfirmací, která měla nadejít až později na základě rozhodnutí „absolventů“ předešlého obřadu. Konfirmace však byla natolik vkořeněna v životě společnosti, že žádná větší revize nebyla možná.

V posledních desetiletích dochází k rozvolnění některých skutečností: propůjčení práv dospělého člena sboru se přesunulo na pozdější věk, první VP se někdy příslužuje dětem před konfirmací, vypouští se slib a vyznání víry. Ale kýžené úspěchy na sebe stále dávají čekat (TRE, 444). Každopádně je dobře, že jsou faráři tvořiví ve vynalézání nových specifických forem konfirmace a přípravy na ni.²

Důležité formulace konfirmačního aktu³

Konfirmační otázky: Chcete potvrdit svou křestní smlouvu s Pánem Bohem? ... Odmítáte ďábla hřích a nevíru?

Pak následuje vyznání jednoho konfirmanda ve jménu ostatních, které je i závazkem k aktivnímu křesťanskému životu. Pak se farář ptá: „**Slibujete**, že s pomocí Ducha svatého budete vždy věrně vyznávat Ježíše Krista jako Spasitele, spravovat svůj život podle Něj a prokazovat věrnost naší **Evangelické církvi a. v.** jako své duchovní matce až do konce?“ Pak přichází na řadu druhé osobní a rozvedené potvrzení tohoto slibu, které pronese jeden konfirmand za všechny a které se tedy týká věrnosti Kristu i ECAV na Slovensku.

– Za pozornost stojí skutečnost, že ve formulaci otázek na slib věrnosti církvi anebo i toho slibu je myšlenka, že církev, k níž se hlásí, byla pronásledována a že její dnešní existence stála její zesnulé a někdy i dnes žijící starší členy vysokou cenu a že jim za to pozdější generace vděčí. Tento prvek má svém formuláři i B. Jerie (24).

Vyhlášení konfirmandů dospělými členy církve: farář přijímá konfirmandy jako dospělé členy, což spočívá v především v možnosti přistupovat k VP.

Osobní konfirmace: každý konfirmand poklekne u oltáře, farář mu položí na hlavu pravou ruku, vysloví daný verš z Písma, určený speciálně danému konfirmandovi, pak mu podá ruku a řekne: „Milostivý Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista provázej vás svým Duchem svatým, udržuj vás v pravé víře a jednou vás uved' do slávy věčného života. † Amen.“

Následuje **modlitba** jednoho z konfirmandů zastupující i ty ostatní, modlitba sboru za konfirmandy.

Confirma Deus: trojiční liturgická prosba odříkávaná střídavě farářem a konfirmandy spolu s celým shromážděním. Tato prosba vychází z Žalmu 68,29b-30a.⁴

Liturg: Potvrď, ó Bože Otče, co jsi při nás vykonal.

Konfirmandi a sbor: Z chrámu svého nad Jeruzalémem. ...

Na řadu přichází **poděkování konfirmandů** církevnímu sboru, Evangelické církvi a. v. a rodičům a kmotrům. U nás ve Slezské církvi nemáme poděkování SCEAV.

Teologické a duchovní aspekty slavnosti konfirmace (podle I. Kišše⁵)

² Osobně jsem se setkal s německým farářem, působícím v oblasti Bodamského jezera, který vyučoval konfirmaci tím způsobem, že jednou za měsíc v sobotu se svou konfirmační třídou setkal na celé odpoledne spolu s velkou částí sboru, čehož součástí byl nějaký piknik a jiný volnější program. Také jsem byl v kontaktu s pastorem dr. Kevinem Wyssmannem, který zavedl specifickou výuku konfirmaci, spočívající mj. v tom, že s konfirmandy na ni chodili i jejich rodiče. Letos mě zaujala metoda faráře Jerieho, který konfirmační zkoušku koncipoval každý rok pod určitým heslem čili pak ta zkouška měla takový duchovní a konkrétnější a obměňující se ráz. Uvádí, že v roce 1931 v Praze v ČCE na Vinohradech, vedl zkoušku v duchu verše „Nestydím se za evangelium“. Tzn., že, logicky, došlo na otázku „Co je evangelium?“; dále „Co se týká všech lidí?“. Odpovědi byly často doprovozeny vhodnými biblickými verši. (*Veliký den*, 12-23).

³ Podle: *Agenda Evanjelické církvi a. v. na Slovensku*. Lipt. Sv. Mikuláš, 2004, s. 141-144.

⁴ Osobně jsem se v tomto bodě setkal s veršem Iz 54,10: „I kdyby ustoupily hory a pohnuly se pahorky, moje milosrdenství od tebe neodstoupí a smlouva mého pokoje se nepohne, praví Hospodin, tvůj slitovnick.“

⁵ KIŠŠ, I. *Dogmatika*, 123-126.

1) Aktivita Boha

Zpečetění (sigillatio) jako dar Ducha svatého ve jménu potvrzení, že člověk je Božím vlastnictvím, „předmětem“ Boží lásky, a ve jméno statečnosti v bojích života (2K 1, 21-22; Ef 1,13; 4,30). Symbolem daru Ducha je vkládání rukou.

Vyslání (missio): konfirmace je potvrzením vyslání věřících do světa, které začíná křtem.

Požehnání (benedictio): Pán Ježíš žehnal dětem (Mt 19,13) i učedníkům při svém nanebevstoupení (L 24, 50-51)

Posílení (fortificatio). Konfirmace je jednou z forem, jak vzít Boží zbroj (Ef 6,13), je výzvou k dobrému boji víry.

2) Aktivita církevního sboru

Prozkoušení (examinatio) ze znalostí křesťanského učení čili završení iniciačního katechumenátu (Žd 6, 1-2; 5, 12-14). To se zpravidla koná jiný den než v den konfirmační slavnosti.

Připuštění (admissio) k VP a poskytnutí dalších práv člena sboru jako možnost mít církevní sňatek, být svědkem na svatbě, být kmotrem (tak v evang. církvi a. v. na Slovensku, což tam platí od r. 1997). – Uchazeči o církevní funkce na seniorátní a disktrituální úrovni uvádějí do životopisu, kde byli konfirmováni. Kolega mně sdělil, že na konfirmaci se ptají biskupové kandidátů ordinace.

Modlitební přímluva (intercessio): sbor se modlí za víru konfirmandů a její další realizaci.

Začlenění (integratio): církevní sbor přijímá konfirmandy jako sborové služebníky.

3) Aktivita konfirmandů

Potvrzení (affirmatio) křestního slibu, který dali Pánu Bohu při křtu konfirmanda v dětství jeho rodiče a kmotři. Ale je to i slavnostní potvrzení konfirmanda, že přijímá spásu, kterou mu Pán Bůh ve křtu dal.

Vyznání víry (confessio): někteří řeknou i osobní svědectví, ale ono je zahrnuto ve společném vyznání Apostolika i v celkovém postoji konfirmandů během konfirmace.

Odevzdání (dedicatio) se Kristu in touze v Něj věřit, následovat Jej, vystříhat se hříchu. Mnozí se při konfirmaci rozhodli pro duchovenskou službu.

4) Aktivita faráře

Lze ji shrnout do slova „konfirmace“ čili utvrzení. Kazatel utvrzuje konfirmanda v tom, že na něj vkládá ruce s prosbou o Ducha svatého, o posilu v životních bojích, což vyjadřuje i v modlitbách a zvěstování Božího Slova během té slavnosti, ale také v tom přezkoušení anebo v začlenění do sboru, protože on je jako jeho představitel přijímá jako jeho „dospívající“ (formulace B. Jerie, *Veliký den*, s. 3) členy. Samozřejmě, i zprostředkování VP je formou tohoto utvrzení, této konfirmace.

Konfirmace je biblická – vystihuje ducha Bible

Obecně vzato slovo „konfirmace“ nemá z hlediska onoho obřadu jediný smysl (nebo jen jeden aspekt) a nemá jediný smysl ani z hlediska biblického chápání pojmu „konfirmace“: toto utvrzení má mnoho forem z hlediska působení Pána Boha i z hlediska postojů „utvrzovaných“ i „utvrzujících“, kteří se za konfirmandy modlí, ohlašují jim Boží Slovo apod. To je drobnější technická poznámka.

Širší poznámka zásadnějšího významu je ta, že slavnost konfirmace i příprava na ni obsahuje mnoho biblicky zakotvených prvků, tedy duchovního dění, vytvářeného Pánem Bohem, a duchovního života: veškeré Boží působení v životě lidí, i všechny modlitby,

požehnání atd. Některé věci nemáme v Bibli specifikovány, např. jak Pán Bůh zpečetuje člověka, protože to jsou pochody duchovního života a je těžko je lokalizovat. Některé věci nejsou v Bibli (zcela) přímo popsány, např. vymezení přístupu k VP – do jaké doby ji člověk nemohl přijímat; nebo vyučování spjaté s prozkoušením před sborem, navíc po určité stanovené době. Samozřejmě, že je v ní řeč o vyučování. A vyučování přece předpokládá nějaký text, nějakou strukturu a systém, včetně zkoušky, která může mít oficiální formu (stejně jako bohoslužba má oficiální formu). To není proti Bibli, proti jejímu duchu. Kdybychom chtěli být puntičkářšější, hledali bychom pojmy jako „prověřovat“, „zkoušet“ (1Tm 3,10) apod. My se zde nedržíme litery Bible, ale jejího ducha. A to bychom chtěli vztáhnout na celou konfirmaci: že vystihuje ducha Bible, ne její literu. Duch Bible je důležitější než litera. Nestačí tedy namítat, že konfirmace se formálně, jak ji známe, v Bibli nenachází. Proč se takovíto kritici nezamyslí nad jejím obsahem? Čtou Bibli málo? Málo do hloubky? Nebo také nemají dost pokory? Abych se ještě vrátil k otázce biblického zakotvení, zmíním jeden širší postřeh: církve má svobodu si některé věci strukturovat podle svých potřeb, pokud ovšem neodporují Bibli. To je luterský přístup, kalvínský zas spočívá v odmítání všeho, co není v Bibli. A proto podle luterského přístupu není nic na tom, že vyzkouší konfirmandy a že má k tomu učebnici. I když třeba reformovaná církev konfirmaci má.

Smysl konfirmace

Konfirmace využívá skutečnosti, že může vyučovat mnoho mladých lidí na pravidelné bázi. Mohou to být i dospělí, ale o tom později. Kdybychom konfirmaci jako koncepci zrušili, těžko bychom hledali podobnou příležitost. **V jakém rozsahu vyučují církve, které konfirmaci nemají, své mladé členy?** Domnívám se, že je důležité, aby církve měly, zvláště pro mladé lidi, vyučování jako určitou stabilní formu, a že nárazové vzdělávací a na sebe nenavazující přednášky, kde si lidé toho moc nepoznamenají, kde není přezkoušení apod., nestačí. Je třeba, aby znali dějiny, učení i praxi své konfese, potažmo křesťanství. V tom se přece také zračí víra a vztah k Božímu lidu. Přitom konfirmační vyučování není a nemá být jen předávání „učebnicových vědomostí“. Snažíme se (děti) povzbuzovat k osobní víře a vztahu k církevnímu sboru. Existence učebnice může znamenat, že daná církev přistupuje ke Kristovu příkazu „učte všechny národy“ seriózně. Byť učebnice není vše.

Ale není dáno, že konfirmandy musejí být jen děti. Někdy tu změnu připraví dobové události někdy i vyučování ve sboru. Tou první byla sametová revoluce. V evang. církvi a. v. na Slovensku se začali hlásit o konfirmaci dospělí, kteří ji „neabsolvovali“ v dětství, jelikož se jejich rodiče za minulého režimu báli. Poté co tyto děti dospěly a změnil se režim, je ke konfirmaci vede jejich duchovní zájem, ale také technický, jelikož bez konfirmace nemohou uzavřít církevní sňatek a ruce mají svázané i v jiných právních ohledech. Osobně jsem byl (před)loni v Třinci svědkem **konfirmace dospělých**, které k tomu dovedl posun v duchovním životě, čemuž leckdy předcházely různé peripetie a komplikace. Tím pěknější je pak ta konfirmace. Mělo to váhu.

Nedostatky konfirmační praxe a reakce na ně

Už jsme zmínili tu bolestnou zkušenost, že většina konfirmovaných se aktivního sborového života neúčastní. Někteří ovšem ano. Je to dáno kvalitou konfirmační výuky, asi i školní formou vyučování završeného „zkouškou“. Na druhé straně je to asi více dáno nedostatečným vedením konfirmandů ze strany rodičů, nedostatečným vztahem rodiny konfirmanda i jeho samého k církevnímu sboru a pak nedostatečným zájmem církevního sboru o konfirmanda i jeho rodinu, i odlišností světa konfirmandů a církevního sboru. Jsou tu však i jiné faktory, jako třeba tlak nevěřícího okolí.

Je otázkou, zda věk 13 let je ke konfirmaci vhodný, ale asi nenajdeme vhodnější. Později, např. v šestnácti letech, jako je tomu v ČCE, už zase mladí lidé chodí na střední školu, mají méně času. Ve třinácti letech jsou někteří nezralí, ale mnozí vědí, oč se jedná a prožívají prohloubení své víry. Někteří upřesňují, že třináctileté děti jsou nezralé na celoživotní slib Bohu a církvi. Ale kdy je člověk skutečně zralý? Nevíme, čeho se v životě ještě dopustíme. Na druhé straně odevzdání se Kristu v mládí má svou hodnotu, Bible hovoří o mládí jako o příhodné době rozhodnutí pro a víry v Něj. Nejvíce lidí se rozhodne pro Boha dětství nebo v mládí.⁶ Vždycky se najdou nějaká „pro“ a „proti“, ať už se rozhodneme pro takový věk či onaký.

Přejdeme ke slibu věrnosti Kristu a konkrétní církvi. Když člověk odevzdá svůj život Kristu, třeba ve spontánní modlitbě doma nebo na evangelizaci, také Mu slibuje věrnost, i když neříká „slibuji“, a také to činí „na celý život“. Té závaznosti se nelze vyhnout, byť mívá různé formy. Někdy, a kdysi tomu bylo v naší církvi častěji, to řekne i před shromážděním, když vydává svědectví. Když jde o křest dospělého, tam je pravděpodobnost osobního svědectví velmi vysoká. Na druhé straně je to věc režie, ale v určité chvíli, nemusí to být v den křtu, to osobní svědectví před sborem asi zazní. Na „třetí straně“ jsou lidé stydliví, kteří to vyznání řeknou jen před farářem či dalšími několika bratry v soukromí. Během luterské konfirmace zaznívá to osobní vyznání i slib hromadně, není dán prostor všem jednotlivě, aby se přiznali ke své víře, ale snaha o to je. V minulosti, když v některých sborech bylo sto dvacet nebo i dvě stě konfirmandů to nebylo možné. Jsou zde i technické okolnosti, pokud jde o vyznání na širokém fóru. Společné vyznání konfirmandů vychází z jejich dlouhodobého formování (farářem a dalšími), jsou k němu vedeni a měli by být poučeni o obsahu a váze jejich slibu. **Mou velkou otázkou je, zda se v přepočtu liší množství neaktivních konfirmovaných členů v církvi a. v. od neaktivních v dospělosti pokřtěných členů církvi, v nichž je takovýto křest jedinou alternativou.** Z tohoto důvodu nevím, zda si mám klást otázku po možném rozdělení některých našich větších sborů na menší. Z důvodů zmenšení anonymity, lepšího zacílení pastýřské péče si ji kladu.

Bolí nás, když konfirmandi přestávají po konfirmaci chodit do kostela. Ale na druhé straně by nás to vzhledem k lidské hříšnosti nemělo udivovat. My přece také hodně hřešíme, i když jsme aktivními členy církve? Jsme lepší než oni, kteří možná hřeší víc (byť kdo ví), ale nejsou moc nábožensky aktivní. Tím nechci relativizovat tak velké cifry lidí složivších na první pohled plané sliby.

V každém případě je třeba na závěr této úvahy dodat, že nevidíme, jak daní konfirmovaní, ale do sboru nechodící členové, věří a jednají. Plnou pravdu o jejich konfirmačním slibu bychom mohli konstatovat, až kdybychom znali celý jejich život až do smrti. Ale nejlépe ji pozná a posoudí Pán Bůh. Tím ovšem nechci odvádět pozornost od konkrétních otázek s konfirmací spjatých.

Shrnutí: proč je konfirmace na místě

Konfirmace je na místě, protože Bible obsahuje důležitý prvek „utvrzení“, proto, že je na místě, aby člověk řekl své „ano“ na smlouvu, kterou s ním Bůh ve křtu uzavřel, proto, že je člověk hříšný a potřebuje různé druhy ujištění a obřadů⁷, stejně jako máme ujištění v obřadu VP a vůbec v inkarnaci Kristově, který byl i pravým člověkem. Konfirmace je na místě, protože řeší otázku vyučování věřících i vztahu k církevnímu sboru.

⁶ V USA se 85% věřících rozhodne pro Boha ve věku od čtyř do čtrnácti let, ve věku od čtrnácti do třiceti je to 10%; srov. <https://home.snu.edu/~hculbert/ages.htm>

⁷ Obřad v kostele, před sborem, má smysl, takové chvíle jsou důležité a není jich moc. Člověk samozřejmě selhává, ale vzpomínka na ten obřad, na jeho vnější stránku, jistě i na vnitřní, jej může znovu „nakopnout“, povzbudit k věrnosti, k odvržení všech nesprávných postojů a věcí.

Možné a potřebné změny

Konfirmace není svátost, není přímo v Bibli, v luteranismu neměla jednotný tvar, její obměny jsou proto na místě, i s ohledem na problémy konfirmační praxe. Pojmenování zmíněných změn bude znít banálně, ale jsou důležité: zkvalitnit výuku ze strany jejich realizátorů⁸, povzbuzovat rodiče, ať vedou k životu s Bohem a v církvi „konfirmandy-čekatele“, ty stávající i „konfirmandy-absolventy“, zajistit zájem sboru o konfirmandy, zejména jejich vrstevníků, zapojit konfirmandy do průběhu bohoslužeb, uvědomit si negativní faktory (elektronická média, zesvětštění, apod.).

Závěr

Vzpomeňme si na vlastní konfirmaci, na biblický verš, který jsme při ní obdrželi, na svůj slib. Podobně ať učiní to, kdo byli pokřtěni jako dospělí. Zazpívejme si jednu z konfirmačních písní. Třeba první verše téhle:

Bože, vůdce mladosti mé, ved' mne sám, ved' cestou svou.
Sláb jsem, tys však, Otče, silen:
K Tobě vzhlížím s důvěrou.
Otče, ved' mne, Otče, drž mne, bych neklesl mdlobou svou.⁹

Literatura

- FILO, Július ml. a kol. *Agenda Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku*. Lipt. Sv. Mikuláš, 2007
 FILO, J. *Horizonty obnovy cirkvi*. Lipt. Sv. Mikuláš 2001, 67-89
 KIŠŠ, Igor. *Dogmatika*. Bratislava : EBF UK 1998
 KLOS, Frank W. *Confirmation and First Communion*. Augsburg Publishing House 1968
 KRYCH, Margaret. vyd. *Confirmation. Engaging American Lutheran Foundations and Practices*. Fortress Press 1999
 REPP, Arthur. *Confirmation in the Lutheran Church*. Concordia 1964/1986
 SAß, Marcell, MEYER, Karlo. *Mit Konfirmandinnen und Konfirmanden Gottesdienst feiern. Eine Orientierungshilfe*. Gütesrloherverlagshaus 2016
 ŠEFRANKO, Martin. Moje skúsenosti s prípravou dospelých ku konfirmácii. In: *Evangelický kalendář-Kalendarz Ewangelicki 2007*, Český Těšín : SCEAV, 2006, s. 143-144
 MÜLLER, Gerhard. vyd. *Teologische Realenzyklopädie*. Band 19, Berlin/New York 1990, 437-451

⁸ Naše církev má mezi svými členy i hodně absolventů středních či vysokých pedagogických škol. Ti by mohli pomoci s konfirmační výukou.

⁹ *Evangelický kancionál* č. 427. Č. Těšín 1989.